

Grupa građana "Odbranimo reke Stare planine" zatražila je od Vlade Srbije da se ograniči izgradnja malih hidroelektrana. Aktivisti tog pokreta su na konferenciji za novinare u Beogradu govorili o trenutnim problemima u selu Rakita, gde se gradi derivaciona hidroelektrana, i za kraj januara najavili protest u Beogradu. Na kraju konferencije predstavili su 15 zahteva koje su uputili Vladi Srbije, a među kojima su zabrana gradnje derivacionih MHE, zabrana gradnje MHE u zaštićenim područjima, više hidroelektrana na jednoj reci ili potocima malog protoka, kao i smanjenje subvencija i njihovo ukidanje za derivacione MHE.

Predstavnik tog pokreta Aleksandar Jovanović je pozvao "sve borce za reke da se ujedine u opštenarodni front protiv ovog zla zvanog derivacione MHE" koje, prema navodima pokreta, izazivaju veće narušavanje ekosistema.

Goran Tokić iz Gupe građana je kazao da je do problema došlo posle obavezivanja Srbije Evropskoj uniji da će 2020. dostići udeo od 27% obnovljive energije u ukupnoj proizvodnji struje i da se u taj procenat ne računa Djerdap. On je dodao da se u to krenulo bez "jasne analize stručnjaka i u pogrešnom pravcu".

"Problem je što je neko iz države reke, koje su javno dobro, dao u ruke privatniku. Problem je što reke nestaju i što su ukopane u zemlji", rekao je Tokić 22. novembra na konferenciji za novinare u Kući ljudskih prava.

Aleksandar Panić je kazao da su derivacione MHE nanele vidljivu štetu ekosistemu i da je to "minimum proizvodnje struje uz maksimalnu štetu".

"Ne smemo dozvoliti da nestanu male reke Srbije, to je na izvestan način uništenje sela i življa i borićemo se protiv toga. Teško je već nekoliko godina trpeti različite pritiske samo zbog toga što smo se potpuno posvetili ovoj borbi", rekao je Panić.

Desimir Stojanov, iz sela Rakita gde se gradi derivaciona MHE, rekao je da u tom mestu ne funkcionišu zakoni i da vlada haos. On je rekao da manjina ili 12 odbornika u Skupštini opštine prave haos u selu, a da "jedan investitor radi, kopa, uzurpira, dovodi batinaše a država sve to gleda".

U selu Rakita, udaljenom 40 kilometara od Pirota a dvadesetak od Babušnice, od leta 2018. godine traju protesti meštana i aktivista Grupe građana "Odbranimo reke Stare planine" i članova Saveza mesnih zajednica Stare planine zbog, kako su naveli, namere investitora da zbog izgradnje male hidrocentrale uništi Rakitsku reku.

Stojanov je rekao da on ne brani reku zbog sebe, već za sledeće generacije. "Narod u Rakiti je u haosu, plaši se, postavljaju se bombe, nas četvorica je bilo na poligrafu u vezi te bombe, gospodin koji mi je postavljao pitanje kaže 'Da li te Dveri plaćaju da postavljaš ljudima bombe?' Voleo bih da bilo ko zamisli sebe u takvoj provokaciji", dodao je on.

Na pitanje o saradnji s političkim partijama, predstavnici pokreta su rekli da se politikom neće baviti, ali da mogu da sarađuju s političarima u borbi protiv narušavanja ekosistema malim hidroelektranama.

Grupa građana "Odbranimo reke Stare planine" zatražila je od vlade da zabrani gradnju derivacionih MHE na celoj teritoriji Srbije. Grupa smatra da cevovode kao tehničko rešenje treba zauvek izbaciti iz prakse, a po potrebi se orijentisati na protočne pribranske MHE, sa valjano urađenim ribljim stazama.

Zatražena je i zabrana gradnje bilo koje vrste MHE u zaštićenim područjima prirode, zabrana gradnje derivacionih MHE na potocima malog protoka, gradnje većeg broja MHE na jednoj reci, kao i da se smanje subvencije za MHE, a potpuno ukinu za derivacione MHE. Od vlade se traži da se sastavi pravilnik o garantovanom minimalnom protoku, koji bi izradili stručnjaci i koji bi uzeo u obzir reke i potoke kao stanište životinja, kao izvore pijaće vode, ali i sve socijalne aspekte.

Među zahtevima je i da se napravi novi katastar potencijalnih MHE lokacija sa manjim brojem lokacija, a da se pre izdavanja bilo kakvih dozvola, formira nezavisni tim biologa, hidrologa i ostalih ljudi od struke koji će minimum dve godine ispitivati reku i živi svet. Zatraženo je hitno preispitivanje svih do sada izdatih dozvola za MHE čija gradnja nije završena, već ili nije ni započeta ili je u fazi gradnje, kao i formiranje nezavisne stručne komisije koja će analizirati negativni uticaj na prirodnu sredinu za sve do sada izgrađene derivacione MHE ili one u fazi gradnje.

Aktivisti smatraju da treba analizirati socijalne posledice gradnje MHE i obavezno u obzir uzimati i interese lokalne zajednice, da treba Usaglasiti opštinsku politiku sa visokim pravnim aktima i sagledati višenamensku, a ne samo energetske ulogu malih planinskih tokova, i da treba staviti na uvid objektivne podatke o tome koliko MHE zaista doprinose elektroenergetskoj stabilnosti Srbije.

Grupa građana traži i da se zaustave sve započete gradnje i izdavanje novih dozvola za gradnju dok se njihovi zahtevi ne usvoje i obezbede.

Izvor: euractiv.rs